

مدرسه دانشجویی
اهل بیت (ع)
(خانواده)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مدرسه دانشجویی
اهل بیت (ع)
(خانواده)

روایت عزیمت

مدرسه دانشجویی
اهل بیت (ع)
(خانواده)

وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ

سوره مبارکه مریم، یکی از سوره های رحمت خواهی در قرآن

مشخصات سوره:

سوره کی

تعداد آیات: ۹۸ آیه

۱۱۹مین سوره قرآن

نام دیگر سوره: کهس

+ ویژگی های منحصر به فرد سوره:

● نام مریم ۳۴ بار در قرآن آمده است و خداوند نام بیچ زنی را با اسم خاص در قرآن

ذکر نکرده، جز حضرت مریم (س) و تنها سوره ای که به نام یک زن در قرآن نامیده

شده، همین سوره است

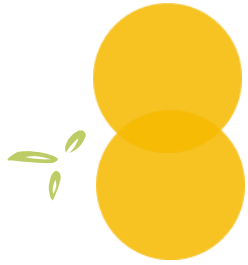
+ ویژگی های منحصر به فرد سوره:

● تکرار چشم گیر اسماء مقدسه رحمان، رب و الله در سوره

● تکرار قابل توجه واژه ارث

● استفاده از واژه اذکر (یادآوری) به هنگام بیان داستان پیامبران بزرگ

و داستان حضرت مریم

+ ویژگی های منحصر به فرد سوره:

تکرار واژه «رحمان» از صفات خداوند در این سوره است که

به گفته برخی مفسران رحمت و مهر گسترده خداوند را نسبت به همه پدیدآور

موجودات به ویژه پیامبران و مؤمنان نشان می دهد.

فضیلت و ثواب قرأت سوره

در فضیلت این سوره از پیامبر کرامی اسلام (ص): روایت شده هر کس سوره مریم را قرأت نماید به تعداد تصدیق کنندگان و تکذیب کنندگان حضرت زکریا و یحیی و مریم و عیسی و موسی و هارون و ابراهیم و اسحاق و یعقوب و اسماعیل ده حسنه به او عطا. تعداد کسانی که برای خداوند فرزند قائل شده و قائل نشده اند نسیره شود و به حسنه به او داده می شود.

(مجمع البیان، ج ۶، ص ۳۹۷)

از پیامبر کرامی اسلام:

به کسی که سوره مریم را قرائت کند، ده برابر تعداد کسانی که پیامبران و رسولان نام برده شده در این سوره را تصدیق یا تکذیب کردند، ده برابر داده می‌شود که هر چه اسی، هزار هزار مرتبه بزرگ تر از ما بین زمین و آسمان است و به همین، تعداد همسران بهشتی در فردوس به او داده می‌شود و در روز قیامت، همراه متقیان در اولین گروه سابقین محشور می‌شود

(مستدرک الوسائل، ج ۴، ص ۳۴۴)

سوره مریم سوره ذکر رحمت

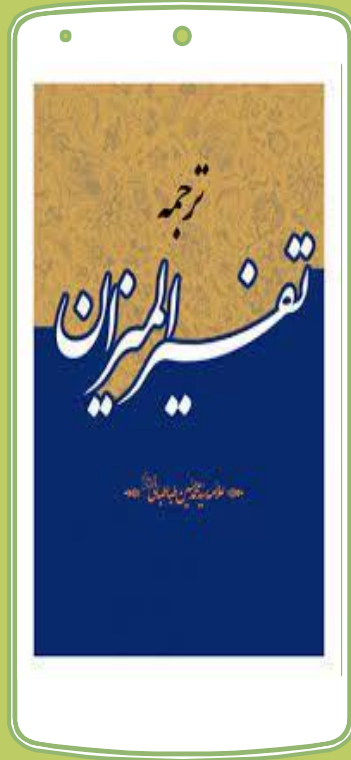
سوره یادآوری جریان رحمت در زندگی (داستان حضرت زکریا)

سوره تسین چگونگی برخورد ارشدن از رحمت خداوند در زندگی (نماز و زکات)

سوره می هم نشین کننده انسان با بالاترین بهره مندان از رحمت الهی (به برکت، نماز و خیرات)

همراهی او امر و نوایی الهی با تزلزل رحمت

میان غرض و جمع بندی سوره در وسط سوره آیات ۵۸ تا ۶۳

غرض طبق آیات آخر: بشارت و انداز

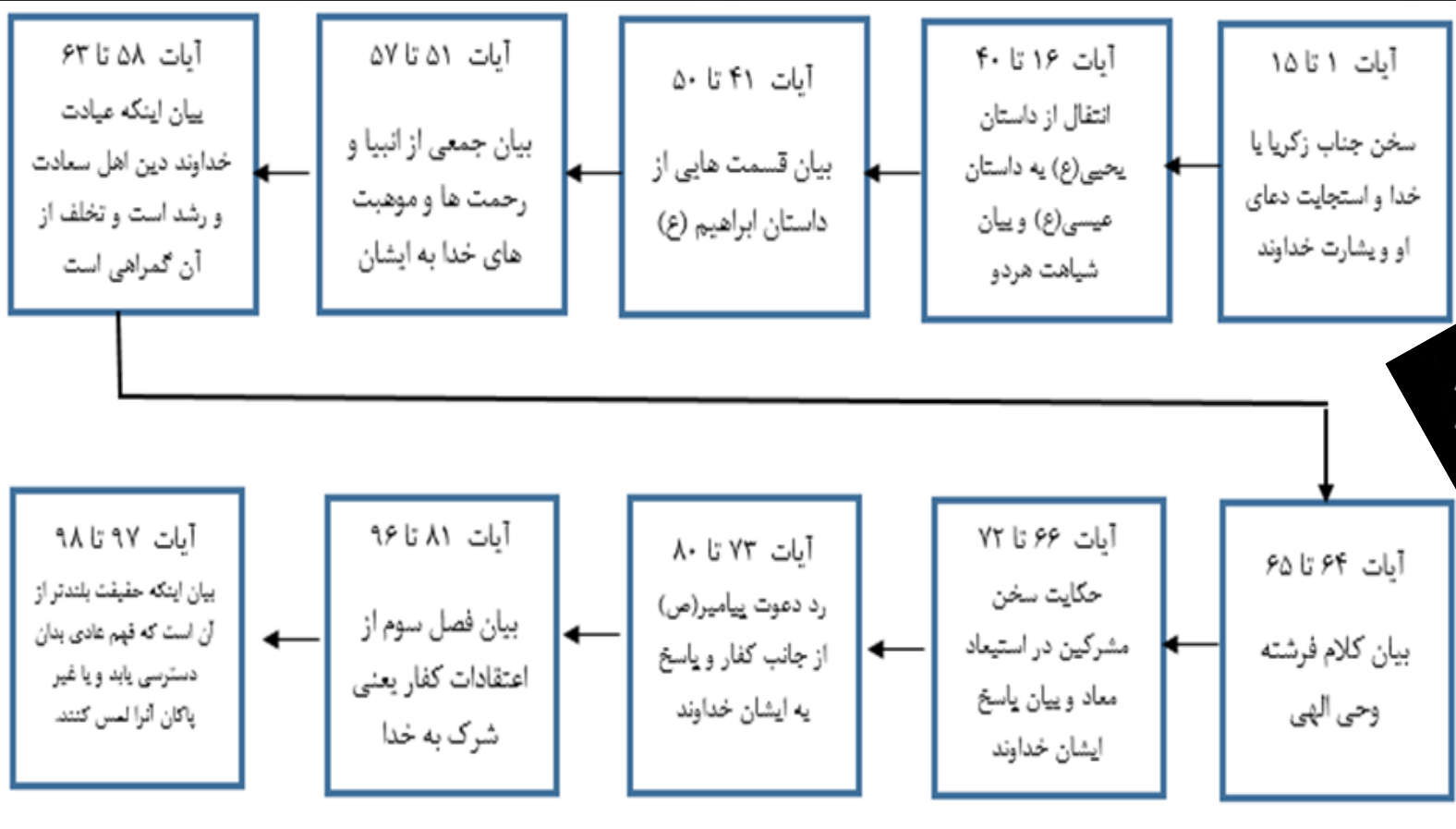
میان این غرض در سیاقی بدیع و جالب با میان داستان انبیاء ذکر شده

در سوره و میان اعراض اخلاف ایشان از خدا

خضوع و خشوع لوازم همبودن مسیر رشد

موضوعات و محتوای سوره

مهمترین بخش سوره پرداختن به سرگذشت حضرت، زکریا،

مریم، مسیح، یحیی، ابراهیم و فرزندش اسماعیل، ادریس و

بعضی دیگر از پیامبران الهی است.

+ بررسی مسائل مربوط به قیامت و چگونگی رستاخیز و سرنوشت مجرمان و

پاداش پرستکاران و مانند آن؛

+ مواعظ و نصیحت که مکمل بخشهای قبلی است؛. اشاراتی مربوط به قرآن،

نفی فرزند از خداوند و بیان مسئله شفاعت که مجموعاً برنامه تربیتی مؤثری را

برای سوق انسان به سوی، ایمان پاک و تقوا تشکیل میدهد.

+ سوره مریم حاوی داستانها و روایات تاریخی متعددی درباره انبیاء و حضرت مریم (س) است:

۱. داستان زکریا (ع) و تولد معجزه آسای یحیی (ع): آیه های ۲-۱۵

۲. داستان مریم (س) و تولد عیسی (ع) و سخن گفتن او با مردم در

کهواره: آیه های ۱۶-۳۷

۳. گفتگوی ابراهیم و آزر و استغفار ابراهیم برای آزر، تولد اسحاق و

یعقوب (ع): آیه های ۴۰-۵۰

۴. نذا از جانب طور به موسی (ع) و پیامبری هارون: آیه های ۵۲-۵۳ ●

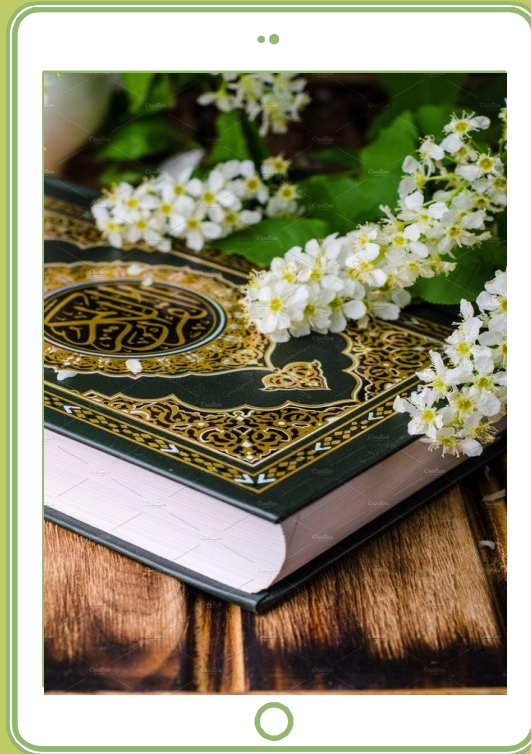
۵. رسالت اسماعیل (ع): آیه های ۵۴-۵۵ / ۶ ●

۶. رسالت ادریس: آیه های ۵۶-۵۷ ●

۷. داستانهای از حضرت ابراهیم و حضرت موسی: آیه های ۴۱-۵۳ ●

میان آیات

آیه اول

حروف مقطعه که بعض

اشتراک مفاهیم با سوره هانی که حروف مقطعه مشترک دارند

سوره اعراف (المص)

سوره ص

سوره یس

سوره ط

سوره شوری (جمعق)

آیه ۶۳۲

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَّرِيًّا (۲)

[آیاتی که بر تو خوانده می شود] یاد رحمت پروردگارت بر بنده اش زکریاست

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا (۳)

هنگامی که پروردگارش را با دعایی پنهان خواند

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاسْتَعَلَ الرَّأْسُ

شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا (٤)

گفت: پروردگارا! به راستی استخوانم سست شده و [موی] سرم از پیری سپید گشته، و

پروردگارا! بیج گاه درباره دعایم شکایت [از اجابت] محروم و بی بهره بودم

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوْلِيَّ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي

عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا (٥)

وہانا من پس از خود از خوشاوندانم بیسناکم، و ہمسر من [از شروع زندگی] نازا بوده است، پس مرا از

سوی خود فرزندی عطا کن

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ عَالِ يَعْقُوبَ وَأَجْعَلَهُ

رَبِّ رَضِيًّا (٦)

کہ از من و خاندان یعقوب ارث ببرد، و اورا پروردگار! [از ہر جہت]

مورد رضایت [خود] قرار دہ

بیاید کی بیشتر فکر کنیم:

ذکر

رب

رحمت

عبد

تمام جریان سوره مریم جریان ربوبیت
الهی است در واقع ربوبیت الهی در
قلب رحمت نازل میشود و از سمت
اولیاء الهی دوباره این رحمت در قالب
عبودیت بازتاب پیدا میکند و نمود و ظهور
دارد و ابراز می شود

بحث ذکر الهی در سوره همان **موبیت** الهی است و نشانه **رحمت**

خداوند است **رحمت** فیضی جاری است که هستی میآفریند یعنی ساکله و

تکوین انسان را تغییر میدهد

رحمت خداوند جلوه‌امی از ربوبیت او است

عبادت و بندگی به درگاه خدا و سید جالب رحمت او است زکریا بنده شایسته خدا و بر خوردار از رحمت خاص او.

نام زکریا ۷ بار در قرآن آمده است در سوره های مریم و آل عمران و انعام و انبیا

حضرت زکریا از نوادگان دخترى حضرت داوود است و حضرت داوود از اولاد یهودا، فرزند حضرت

یعقوب و برادر لاوی میباشد و شوهر حاله حضرت مریم است

آیات استہمامی

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ

الرَّحْمَنُ وُدًّا (٩٦)

قطعاً کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده اند، به زودی [خدای] رحمان برای آنان [در دل ها] محبتی قرار خواهد داد

فَإِنَّمَا يَسِرَّنْهُ بِلسَانِكَ لِئُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ
وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا (۹۷)

جز این نیست که ما این [قرآن] را بر زبان تو آسان ساختیم تا به وسیله می آن

پرهیزکاران را مرده دبی و مردم سستیزه جورا بترسانی

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ

مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا (۹۸)

و چه بسیار ملت ها را پیش از آنان [به سبب طغیان شان] هلاک کردیم آیا کسی از آنان را

می یابی، یا هیچ زمزمه و صدایی آهسته از آنان می شنوی؟

اگر بین مومنین مودت وجود داشته باشد یعنی در عمودیشان خلل وجود دارد.
جوامع و تمدنهای پیشین بر اثر عذاب الهی چنان نابود شدند که نه مشاهده و لمس
احدی از آنان ممکن است. و نه زفرمه ای از آنان به گوش میرسد

ایمان و عمل صالح موجب نفوذ محبوبیت شخص

مؤمن در دل‌های مردم است

محبوبیت یافتن مؤمنان نیک کردار در دل‌ها

جلوه‌ای از رحمت گسترده خداوند است

سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَانُ وُدًّا

سه نوع **ود** رایان میکند:
مومن با خدا
مومن با دیگران
دیگران با مومن

این سوره با ذکر شروع میشود و بارگز تمام میشود
یعنی انسان در این دنیا دنیا و تا انتخاب دارد یاب
واسطه ذکر میتواند رحمت الهی را بازتاب دهد و
رشد کند و یا اینکه از او بیچ نام و نشانی باقی نماند

رحمن هم همان رحمت است در مرتبه عمومی و مودت محبت
همراه با عمل است خدا محبت خودش را در دل این افراد قرار
میدهد و محبت آنها را در دل دیگران قرار میدهد

ایمان و کار شایسته کلید محبوبیت نزد مردم است و محبوب شدن رحمتی
الهی است که نصیب مؤمنان و صالحان میشود

ایمانی که با حالت **انذار** تمام می‌شود یک **حرکت** ایجاد می‌کند که دوباره قرآن را
نخواند.

انذار ترس خالی نیست ترسی است که **حرکت** میدهد این انذار مقدمه ورود
به **سوره ط** است که با واژه **نحشی** شروع می‌شود
این سوره تفسیر سوره حمد است

رحمت در این سوره بسیار پررنگ است در سوره حمد بحث عمودیت را

داریم و در اینجا هم چند جا بحث عمودیت را داریم

این آیه می شریفه مایه می تسکین و دلداری پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

است و تلویحاً به او نوید می دهد که دشمنان بحج توبه زودی نابود خواهند شد؛

چنان که بسیاری از حق ستیزان در گذشته به هلاکت رسیدند

اگر کسی به سمت عبودیت نرود ممکن است برای خدا **اولد** بگیرد -

در این سوره **انعم شدگان** را شمارد و غیرا **المغضوب** و **الظالمین** را که

گروه غمی هستند را بیان میکند کسانی که **اضاعه صلوه** دارند و بیعت

شهوته دارند

و تمام ویژگی اینهارا شمارد و از دیدگاه اعتقادات

آنها بررسی میکنند، اگر نماز ما نماز نمیشود بخاطر مشکلاتی است که در

اصول دین داریم

مولفه های نماز در این سوره خیلی پررنگ است
بحث سلام در نماز است. و نماز را با سلام تمام میکنیم
وقت نماز که در ایه ۶۲ میگوید
بکره و عشا کسانی که به طور دائم در رزقند و دائم الصلاتند

بحث **صلوات و زکات** را در این سوره زیاد داریم

این سوره در **ماحس نماز** ایجاد میکند و یک **بشارتی** به **مومنین** میدهد

وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ
يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا (١٥)
و سلام بر او آن روز که تولد یافت و آن روز
که میمیرد و آن روز که زنده و برانگیخته میشود

سلام در معنای نزدیک با کلمه (امن) است و آنچه از موارد استعمال آن به دست

می آید این است... که (امن) عبارت است از خالی بودن مکان از هر چه مایه

کراهت و ترس آدمی است ولی سلام عبارت است از اینکه محل طوری باشد که

هر چه آدمی در آن میسیند ملائمت طبعش باشد نه از آن کراهت داشته باشد، و نه ترس

این سه تا مرحله و گذر و عالم مهم انسان است در سه مقطع ویژه

انسان است وقتی میگوئیم سلام علاوه بر اینکه امنیت دارد و

کرامت ندارد یک ملامت و ملاحظت هم دارد

عيسى عليه السلام

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا (٣٠)
وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ
مَا دُمْتُ حَيًّا (٣١) وَبِرَأْيِ الدِّينِ وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا
شَقِيًّا (٣٢) وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ
أُبْعَثُ حَيًّا (٣٣) ذَلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي
فِيهِ يَمْتَرُونَ (٣٤)

عسی علیه السلام با هفت صفت برجسته و دو برنامه معرفی شده است؛ اما صفات برجسته می‌اود:

الف: بنده می‌خدا بودن. «إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ»
ب: آوردن کتاب آسمانی. «آتَانِي الْكِتَابَ»

ج: پیامبری. «وَجَعَلَنِي نَبِيًّا»
د: مبارک بودن. «وَجَعَلَنِي مَبْرُكًا»

ه: نیکی به مادر. «وَبِرَّابْوَالِدَتِي»
و: جبار و شقی نبودن. «لَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا»

ز: متواضع، حق شناس و سعادتمند بودن

دو برنامه‌ی حضرت عیسی (ع)

یکی نماز و دیگری زکات

حضرت یحیی سلامش از طرف خدا بود و نکره است

حضرت عیسی با ال معروفه است و سلام از طرف خودش هست

سه سلام در شروع یک مقطع خاص است که در این سلام هم امنیت هست

و هم یک ملایمت و لطافت در طبع است

ایه ۳۴ و ۳۵ جمله معترضه است که به قبل و بعد از آیتش نمیچسبد و تطابق ندارد و

این نشان دهنده این است که این جمله بسیار مهم بوده است

داستان حضرت ابراهیم در سوره مریم ۴۱ تا ۵۰

+ در این آیات روحیات مؤمن و کافر در گفتگو با به خوبی به چشم می خورد

مقایسه نحوه احتجاجات حضرت ابراهیم و پدرشان آذر

+ الف: ابراهیم عاطفی حرف نمیزند و عمویش با خنونت ابراهیم چهار بار میکوید یا آبت» ولی عمومی بت پرستش حتی یک بار نکفت: «یابنی»

+ ب: ابراهیم با استدلال حرف نمیزند، اما آزر بی دلیل سخن می گوید. ابراهیم میکوید «لم تعبدوا لالا یسمیع» عمومی گوید: «آلهتی»

+ ج: ابراهیم دلسوزانه حرف نمیزند اما آزر با تهدید جواب می دهد.

+ د: ابراهیم، سلام می کند، اما آزر دستور فاصله گرفتن می دهد. «واجرنی»

مدرسه دانشجویی
اهل بیت (ع)
(خانواده)

+
أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ آدَمَ
وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ
وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ
خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا (٥٨)

+ اینان کسانی از پیامبران بودند که خدا به آنان نعمت داد از نسل
آدم و از نسل کسانی که با نوح در کشتی سوار کردیم و از نسل
ابراهیم و اسرائیل و از کسانی که آنان را هدایت کردیم و برگزیدیم
؛ هنگامی که آیات خدای رحمان بر آنان خوانده میشد سجده کنان و
گریان به رومی افتادند

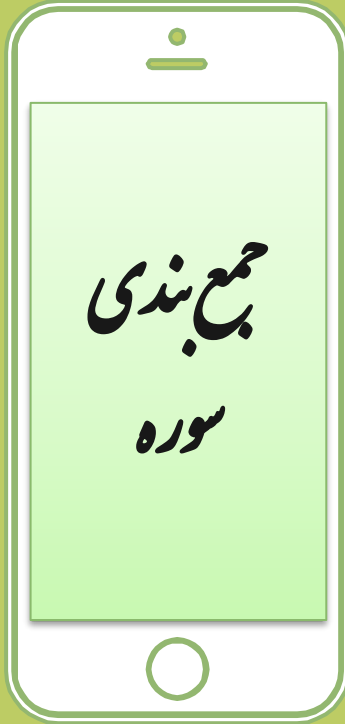

غی معادل رشد است

شهوآت: همان تمایلات نفسانی است

اگر اشتها متناسب با روحیات نفسانی باشد مسیر رشد را طی میکند و اگر

اشتها متناسب با روحیات نفسانی نباشد مسیر غی را طی میکنند

+ در آیه ۰ع، مگر آنان که توبه کرده و ایمان آورده و کارشایسته انجام داده اند پس آنان به بهشت در آیند و ذره ای مورد ستم قرار نمی گیرند.

+ **استثناء:** توبه همراه با ایمان و عمل صالح / توبه ای پذیرفته است که بعد از آن ایمان و عمل صالح بروز کند.

طبق آیه ۵۹ اگر انسان اضعاء نماز داشته باشد و تبعیت از شهوات و خواهشها کند به
او القای غمی خواهد شد.

در واقع او مستوجب القای غمی میشود در مقابل اگر اهتمام به

نماز داشته باشد و از شهوات تبعیت نکند حرکتش روبه رشد خواهد بود و روز به روز به
رحمت الهی و انعم الله نزدیکتر میشود

از منظر قرآن مراتب رشد تابع میزان نماز و تبعیت نکردن انسان از شهوات

است. پس این سوره - همانطور که ملاحظه مشخص است:

با ذکر چند مثال آغاز و با گرفتن نتیجه ای کلی از آن مثلها مورد نظر بوده خاتمه یافته

است و این نتیجه گیری از جمله **اولئک الذین انعم الله علیهم** شروع شده. و تا

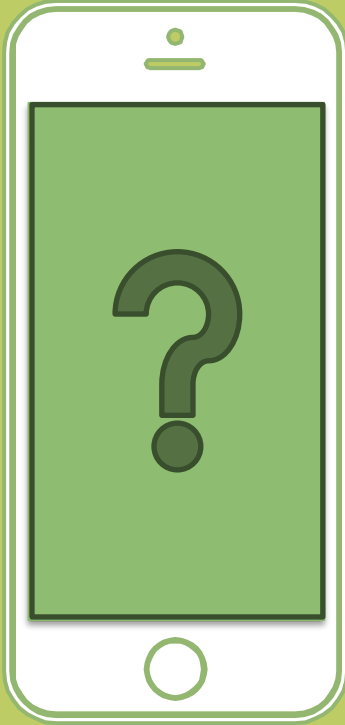
چند آیه بعد ادامه می یابد

س این سوره مردم را به سه طائفه تقسیم میکند:

آنهايي که خدا انعامشان کرد که يا انبياء بودند و يا اهل اجتهاد و هدايت
اهل غي، يعني آنهايي که ما به واستعداد رشد خود را از دست دادند.
آن کسانی که توبه نموده ايمان آورند و عمل صالح کردند که به زودي به اهل نعمت و
رشد مي پيوندند.

و آنگاه ثواب توبه تا بسين و مسترشدین و عذاب غاويان که هم نشينان شيطان و از اوليای اويند- را تذکر می دهد

چه کنیم تا مشمول رحمت باشیم؟

چه کنیم که بتوانیم رحمت را در زندگی خود جاری کرده

و آنرا حفظ کنیم؟

چکنسیم تا حال نمازهایمان بهتر کردو؟

مدرسه دانشجویی
اهل بیت (ع)
(خانواده)